

Шочмо эл, порылык да чын верч!

БУДЬ ГОТОВ /

Имде лий

24-ше (3724) №,
2025 ий 20 июнь,
кугарня

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Оршанке район, Тошто Крешын школ.

Марко район, Нух-Ключ школ.

Кухэңер район, Йүлөдүр школ.

Советский район.

Чеве́р кече, яндар юж – пенгыдемын веле куш!

Кенеж каникулым юзо жап дене танастарыман. Шер теммеш модаш, капкылым шуараш, тазалыкым пенгыдемдаш, лагерьыш миен толаш, ача-ава дене пырля ятыр жапым эртараш лиеш. Тыгодым нимогай урок, мөнгысö паша нерген шонымо ок күл!

Марий Элыште ты весела пагытым пайдалын эртараш манын, чыла йөн ышталтын. Июньышто тазалыкым пенгыдемдыме 196 төнеж: школ пеленысе 179 лагерь, ола воктенысе 15 йоча ла-

герь, палаткан 2 лагерь – пашам ышта. Марий Элым Вуйлатыше Юрий Зайцевын темлымыж почеш эртарыме «Марий кенеж» проект теният кажне район ден олаште кенеж мучко йоча да ача-ава-влакым иквереш чумыра. Тудо «Движение Первых» толкын дене пырля эртаралтеш. «Марийское лето с Движением Первых» фестиваль (снимкылаште) удыр-рвезе-шамычлан уш-акылыштым пойдараш, түрлө усталык аланыште шкем терген

ончаш, у йолташ-влакым вашлияш полша. Тыгак «Движение Первых» толкынын пашаж дене лишкырак палыме лияш йөн уло.

Йоча-влак, каныме жапда азап деч посна эртыже манын, корнышто коштмо правил-шамычым эскерыза, вуд воктене, чодыраште шкем чын кучыза, тул дене ида мод.

Людмила ГРИГОРЬЕВА.
Фото-влакым «Движение Первых/Марий Эл» толкынын «ВКонтакте» соцкылысе тужкаж гыч налме.

7-11 июньшто Йошкар-Ола воктенысе «Пүнчерла» тунемме да тренировкым эртарыме базе пелен «Лұдыкшыдымылык школ» («Самырык утарыше») республикысе таңасымаш, тунемше-влакын республикысе турслётшыт да самырык краевед-шамычын республикысе слётшыт эртаралтын.

Кум слётшыто Марий Эл Республикысе тунемме төнежла гыч 36 команде да Виче кундем гыч ик команде таңасеныт. Кажне мероприятий команде дене пашам ыштен моштымашым, вий-куатым терген, туризм дене шинчымашым пентгыдемден.

Чумыр таңасымашым иктешлымеке, лектыш тыгай лийын: кугурак ийготан-влак коклаште икымше верым Медведево районнын командыже сенен налын, изирак-шамыч коклаште Волжск олан командыже чылам ончылтен.

Снимкыште Кужэнер район Шұдымарий школын «Компас» командыжым (вуйлатыше – С.А.Амосова) ужыда. Ёдыр-рвезе-влак самырык краевед-шамычын республикысе слётшытышт икымше лийыныт.

*Людмила ГРИГОРЬЕВА.
Фотом школ архив гыч налме.*

Йоча йўк йонга йырваш

Йоча-шамыч каникулышто мом ыштат? Канат да школ пеленысе лагерьыш коштыт. У Торъял школышто тунемше 160 икшыве тыгак жапшым эртара. Лагерьыште моткоч тамлын пукшат. Кажне кечын түрлө мероприятий лиеш. Йырым-йыр йоча-влакын весела йўкышт йонгалтеш. Нуно посёлкысо рўдө да йоча книгагудылашке, Краеведений тоштерышке, Ешартыш шинчымашым пуымо рўдерышке коштыт. Тушто спорт эстафетылашке, конкурслашке, викторин ден квест-модышлашке ушнат (**снимкыште**). Кугурак ийготан ёдыр-рвезе-шамыч коклаште орлятский отряд уло. Нуно шке программышт почеш пашам ыштат: орлёнок-эрудит, эколог, спортсмен да молат.

Жапым веселан да пайдалын эртарыме дене пырля йоча-шамыч корнышто коштмо, пожар годым шкем чын кучымо правил-влакым

ушештарат. Российын эртыме корныжым шарналтат.

Лагерьын ик эн весела татше – мастарлыкым ончыктымаш. Кажне отряд творческий номерым ямдыла. Весела каныш кужу жаплан поро шарнымашым кода.

*Наталья ЕГОШИНА.
У Торъял школ.
Фотом школ архив гыч налме.*

Российысе увер

«Идеи будущего» шанче да технологий проект конкурске пашажым тўнгалын. Тушко шкет але кум енан командене дене ушнаш лиеш. Проектын видеопрезентацийжым шагвбудущее.рф сайтыш 1 сентябрь марте колтыман.

«Кухня» телеканал 6-14 ияш икшыве-шамычлан конкурсым эртара: сийым ямдылымым видеоп войзыман да 17 август марте кухня.дети сайтыш колтыман.

Ёдыр-рвезе-влак, «AI Challenge» тўнямбал конкурсшко ушныза. Конкурс радамыште участник-шамыч бизнес-кейсым решатлат, программирований йылме дене сайтым але приложенийым ыштат. 22 сентябрь марте йодмашым aiijs.com сайтыш колтыман.

Марий Элысе увер

Йошкар-Олаште Пеледыш пайрем 27-28 июньшто эртаралтеш. Пайрем Элым аралышын идалыкшылан да Кугу Ачамланде сарыште Сенгымашлан 80 ий теммылан пөлеклалтеш.

Йошкар-Олан историй тоштерыштыже «Петрушка: время кукольных чудес» ончер почолтын. Тудо Петрушка нерген книгам возышо йомакзе-влак Маргарита Фадеева ден Анатолий Смирновын усталык корныштан пөлеклалтын. Ончер июль мучаш марте лиеш.

Сочиште эртаралтше шахмат дене всероссийский таңасымаште Марий Элын командыже кокымшо верым сенен налын. Параньга кыдалаш школын тунемшыже-влак индеш турышто ик ганат сеналтын огытыл, лач кок гана ничьям ыштеныт.

Сенгымашлан пөлеклалтше кидпаша

Кугезе коча-кована-влак Кугу Ачамланде сар годым мыланна тынысле кавам арален коденыт. Ме, самырык-шамыч, нуным порын шарнен, пагалымашым ончыктена. Теве Шернур район Кукнур школышто тунемше-влак (снимкыште) сар теме дене кылдалтше түрлө кидпашам ыштат. Нуным Шернур посёлкысо йоча усталык пörтын туныктышыжо В.П.Алгаев туныкта.

– Мый «Витражная роспись», «Резьба по дереву», «Художественная лепка» кружоклам вüдем. Тений сар темылан кугу тўткышым ойырена. Йоча-влак дене панном, икатулкым, телефонлан подставкым, сувенирым, холодильниккыш пижыкташ келыштарыме поделке-шамычым ямдыленна. Тыгай сомыллан йоча-влакым коча-кова-шамычын шарнымашышт, ача-аван каласкалымышт таратат. Тунемме годым, книгаг лудын, кинон ончен, шуко кўлешан уверым пален налына, – ойла Валентин Петрович.

Эше тунемше-шамыч дене шинчалан руаш гыч сар жапысе

техникым ненчат. Танк ден самоходко-шамыч гыч «Танковое сражение» композицийым тўшкан келыштареныт. 2-шо классым тунем пытарыше-влак Костя Мамаевын, Саша Быковын, Варвара Танерован, Ульяна Кучергинан тыршымыштлан көра сөрал паша шочын. Нылымше класс гыч Богдан Быков ветеранлан сувенирым ыштымыш дене öрыктарен. Рвезе пу гыч Сенгымаш орденом пўчкын луктын да подставкыш моторын шогалтен.

– Кугу Ачамланде сарыште Сенгымашлан 80 ий теммылан пөлеклалтше түрлө ончер Кукнур школыштат, верысе тўвыра пörтыштит, Шернур посёлкысо йоча усталык пörтыштит эртаралтын. Тушто тунемше-влакын эн сай пашаштым ончыктенна, – ойла Валентин Петрович.

Уста туныктышын да ўдыр-рвезе-шамычын шонымашышт ятыр. Усталык пашаште сенгымашым тыланена!

Фотом школ архив гыч налме.

«У шўдырын» поро сомылжо

«Тыныс илыш вашкерак толжо! Салтакна-влак мөнтö вашкерак пörтылышт ыле!» тыгай шонымаш дене таче изижат-кугужат илат. Сенгымашым лишемдымаште Кужэнгер район Топкавлак книгагудо пелен пашам ыштыше «Новые звёздочки» ушемат тырша. Краевед Ю.Г.Светлакован вуйлатымышж почеш ўдыр-рвезе-влак (снимкыште) ятыр поро сомылым шуктат.

– Ты ушемын пашаже уныкам денеobeliskым эрыктыме гыч тўналын. Тудо кеңезлан ялыш толишо йоча-влакым поро сомылым ышташ ушен. Вара школышто тунемше-шамыч чумыргеныт. Кызыт ушемшыкына 1-8-ше классла гыч йоча-шамыч ике кумылын коштыт. Патриотизм виктышым тўнлан шотлена, – ойла Юлия Геннадьевна.

Ушемыште идалыкын кажне пагытыштыже паша шолеш. Йоча-влак специальный военный операци-йыш колташ яллаште 85 выныкым, 24 мочылам, 19 газ баллончикым, тыгак коштымо грушым, чесноком

погеныт. Армейский душым, борщым ыштеныт, сукарам коштеныт. Макулатурым поген, оксаж дене эмым налын колтеныт. Салтак-шамычлан серышым возеныт да моторын сöрастареныт.

– Эше ик эн кўлешанлан окопысо сортам ямдылымым шотлем. Йоча, ача-ава-влак дене пўгыльмым, калык деч оксам, калай атым погенна. Ончыксо тунемшем-влакат

окса дене ятыр полишеныт. Эн кугу шўкалтышым верысе чыве фермым вуйлатыше Владимир Владимирович Нестеренко ыштен. Тудо кок бочко шыштым пуэн. Калай атым погымаште Конганур гыч Марина Львовна Юнусова ятыр тыршен. Книгагудо вуйлатыше Ольга Николаевна Мокеева полишен. Пашаике изижат-кугужат, илалшыжат ушненыт. Тыге 600 утла сортам ыштенна. Чылалан кугу тау! – ойла Юлия Геннадьевна.

«Новые звёздочки» ушемын еңгешамыч Кугу Ачамланде сар годымсо тылын труженикше-влакымат огыт мондо. «Женщина и есть мир» все-российский акций радамаште Пўнчерйымал гыч 90 ияш Е.В.Изергина ден Н.В.Изергина, Топкавлак гыч 95 ияш Е.Д.Куклина ден Р.Ф.Одинцова дек унала миеныт. Ожнысо илыш нерген ятыр уверым, сенгымашын акше нерген пален налыныт.

Икманаш, сенгымашым лишемдаш изижат-кугужат полшат, тугеже тыныс илыш вашке толеш!

Фотом книгагудын архивше гыч налме.

Лаштыкым Христина ТОКГУЛАТОВА ямдылен.

Ме шарнена! Ме кугешнена!

2025 ий – Шочмо элым аралышын идалыкше.

22 июнь – Ойганен шарныме кече.

Тау сенгымашлан!

Шукерте Ачамланде сар пытен,
Кандашле ий тидлан эртен.
Но она мондо нигунам
Аралыше салтак-влакнам!

Кредалын чот кугезе кочамат
Да ужын шуко ойгым, кочымат.
Ковай кочам нерген эре ойла,
Ме тудым шарнена, кугешнена!

А лумжө ешыште эре йонга,
Шөртньö дене тудым возена.
Евдоким Васильев! Палыза чылан.
Тау, кочаем, ты сенгымашлан!

*Максим КАЧУЕВ.
Волжский, Сотнур.*

Кугезе кочаем

Кугу Ачамланде сар шوماкым коламат, шучкын чучеш. Тудо мыняр енын илышыжым «шолыштын»?! Мыняр йоча ачажым йомдарен?! Кугезе кочамат сарыште кредалын. Григорий Васильевич Васильев 1917 ий 2 январьште Параньга район Матародо ялеш шочын. 1939 ийыште салтак радамыш каен, 481-ше армейский миномётный полкышто лийын. Тушеч нуным Ленинград областысе Пушкино олаш колтеныт, вара – Карелий гоч Мурманск олаш. Кум гана эмганен. Сенгымаш кечым госпитальыште вашлийын.

Кочамлан «За отвагу», «За боевые заслуги», Жуковын медальже-влакым, Кугу Ачамланде сарын 2-шо степенян орденжым кучыктеныт. Арам огыл. 1943 ийыште Павловка ял воктене подвигым ыштен. Тале луйкалымаш деч лүдде, боеприпасым, продфуражым нумалын. 1944 ийыште 8 немечым да ик офицерым пытарен.

Кугезе кочам дене кугешнем да тудлан тауштем.

*Регина ГЛУШКОВА.
Кужэньер, Шудымарий.*

Тыныслык верч кредалын

Ачам могырым кугезе кочам Павел Андреевич Андреев (снимкыште) Морко район Шенгыштүр ялеш 1916 ийыште шочын. Кугу Ачамланде сар тунгалмеке, Шочмо элым аралаш каен. Сар пытымешке кредалын. Старший сержант зва-

нийым налын. Тудлан Йошкар Шудыр орденом да «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.» медальым кучыктеныт.

Сар гыч портылмекыже, ешыже пелен пиалым, ялысе калык деч пагалымашым шижын илен. 1987 ийыште ош туня дене чеверласен.

Тудын лумжым Кугорнумбал ялысе «Вечная память и слава воинам-победителям в Великой Отечественной войне (1941-1945)» шарнымаш плиташте возымо. Тудын воктеч ошкылмо годым кугешнен да вуем савен эртем. Тек кугезе кочана-шамычын подвигышт кушкын толшо тукумлан пример семын лиеш.

*Надежда АНДРЕЕВА.
Морко, Купсала.*

Фотом еш архив гыч налме.

Ом мондо нигунам!

Кугу Ачамланде сар кажне гаяк ешыш ойгым, шинчаудым конден. Миллион дене енын умыржым курлын. Ме нуным эре шарнаш тунгалына.

Мыйынат кугезе кочам Василий Ефимович Ефимов моло салтак-влак семынак талын кредалын. Ик тале сыйыштö тушманын снарядше воктеныжак пудештен. Пеш нелын сусырген, госпитальыште эмлалтын. Но туштат тудым тушман верештын. Бомбо госпиталь воктене пудештын. Ятыр ең колен. Нунын коклаште кугезе кочамат лийын. Йолташыже-шамыч учым шукте-

ныт. Сенгымашым конденыт, осал тушманым шке пыжашешыже тунчыктареныт. Тыныс илышым арален кодышо салтак-влакым мый нигунам ом мондо!

*Настя ПЕТРОВА.
Морко, Коркатово.*

Палаш онгай

1945 ий 24 июньышто Москошто Йошкар площадьыште Кугу Ачамланде сарыште Германийым сенгымалан полеклалтше Сенгымаш парад эртаралтын. Парадым маршал Георгий Жуков вашлийын, войска-влакым маршал Константин Рокоссовский вуйлатен.

Парадлан лумын Берлин гыч рейхстаг умбалан шогалтыме Сенгымаш тистым конденыт.

Парадыште 35 323 ең лийын: 24 маршал, 249 генерал, 2536 офицер, 31 116 сержант ден салтак, 1400 военный музыкант, тыгак 1850 технике.

Ошкылмаш 122 минут шуйнен.

Суртышто эре ужарге

Ик, кок ий күлеш, юзгунам луат. Нөшмө але укш гыч, тыгак питомникыште налме ямде кушкыл гыч кушташ лиеш. Мутлан, пүнчө, кож, лүмегож, мирт, европейский олива, гибискус, крассула гыч бонсайым ышташ йөн уло.

– Бонсай кугу пушенге семынак лышташым йоктара?

– Лышташым йоктарыше пушенгым ойыреда гын, тыге лиеш. Нуно ик жап «малат». Пөлемысым налыда – идалык мучко ужар түсшө дене куандараш тўналеш. Мутлан, бенджамин фикус урлык гыч Вианди сортым, тыгак крассула-толстянкым. А иман пушенгылан келшыше температур күлеш. Телым уремыште шогыктыман. Пөлемыште гын, 5-15 градус леве веле лийшаш. Мутлан, регенче икмыняр ий дене кушшо манын, вўдшым ястарем, тудын олмеш глицериным ешарем. Вара тудлан вўдат, волгыдат огыт күл. Айдеме ден мөнгысө янлыккан йөршын лўдыкшыдымө.

– Бонсай тазалыккан пайдале манын колынам.

– Изи пушенге-шамыч ден регенче южым неле металл деч эрыктат, кислородым луктыт. Суртышто илыше-влаккан пиялым, перкем, лидер койышым ешарат, вурседалмаш деч утарат. Бонсайым куанен ончен, ег-шамыч чоныштым лыплан-дарат, пўртүс лонгаште улмышт гаяк чучеш.

*Христина АЛЕКСАНДРОВА мутланен.
Фотом еш архив гыч налме.*

Чон куана

Шочмо кундемыштем пўртүс ужарген, пеледалтын, түрлө түс дене волгалтеш. Пионым, ирисым да моло пеледышым ончен, ўпшынын шер ок тем! Кече утыр ырыкта, уремыш ўжеш. Ынде мемнан чот вучымо каникул тўналын! Школышко вашкыме, мөнгысө пашам ыштыме ок күл. Йолташ-шамыч дене ятыр жапым эртараш, түрлө семын модаш, ача-авалан сурт сомылым ышташ полшаш лиеш. Тыгай пагыткан чон куана!

*Каролина СУЛТАНОВА.
Башкортостан, Дөртылбө, Чарлак.*

Марий чодыра

Марий чодыра – элнан чевер саскаже!

Моторжым мут ден каласаш ок лий. Кава йымалне кўш шуйна

лышташыже,
Пўртүсым жаплыде илаш ок лий!

Ончал йырваш, каналте шўм-чонет ден:

Могай сөрале верыште илет!
Марий чодыраште южшак

пуйто весе,
Канен коштат, ойгетымат мондет.

Марий чодыра, кас шўдыр гай улат тый,

Коят умбачак, шўм-чонем шижеш.
Ом керт мый тый дечет посна

илен тораште,
Каем умбак – шўмем корштен шуппеш.

Марий чодыра, у шўлышым пуэт тый,

Ужмек сөралым, шулдырем шарла!
Кисала кўшкө чонештен күзем гын,
Аклем моторлыкетым кайыкла.

*Марселина ВЕДЕНИНА.
Морко, Нуж-Ключ.*

Йоча-влак, садерыште, чодыраште кажне пушенгын ойыртежым эскереда, южым яндаремдымыштлан тауштеда, очыни. Нунын миниатюрышт мөнгыштө икмыняр ий дене илен да эре ужарге шоген кертмылан ўшанеда? Бонсай, моссариум нерген колында? Уке гын, палдарем. Тўрлө йодышым рашемдаш Йошкар-Ола гыч цветовод Н.П.Чернобровкина (снимкыште) полша.

– Надежда Пантелеевна, бонсай ден моссариум мо тыгай улыт?

– Бонсай – пушенгым куштымо йөн. Тудын полшымыж дене кугу пушенгын миниатюрыжым ышташ. «Моссариум» шомак англичан «moss» мут гыч шочын, регенче манме лиеш. Тиде флорариум, илыше регенчым кучылтын ямдылыме композиций. А флорариум – лўмын келыштарыме петырыме янда (але вес материал) ате.

– Изи пушенге-влакым кузе куштыман?

– Тиде шуко вийым да жапым налше шкешотан сымыктыш.

Ялыште онгай

Кенжежым ялыште ковам дене жапым эртараш йоратем. Пакча воктене пўя уло. Серыште канен шинчылтам, ужава-влакым, кол тёрштылым эскерем, кайык мурым колыштам. Кенета вўдыштө ала-мон тарванылмыжым ужым. Ончалым – кишке! Тёршталтенат колтышым. Вара кажне кечын тудым шекланаш тў-

налным, тунемалте. Тудо шке семынже нушкын коштеш, мемнам ок тўкө манын умылышым. Шукат ыш лий, чарланте чонештен тольо да кугу куэ вуйыш шинче. Ялыште пеш онгай да сай.

*Алина СУББОТИНА.
2-шо номеран Морко школ.*

Физкультура

19 июнь – Йоча футболын тўнмбал кечыже.

Тўшка модыш

Спортын түрлө видше кокла гыч мыланем футбол поснак келша. Тушто команде дене пашам ышташ тунемат, йолташым умылаш тўналат, тазалыкым пенгыдемдет. Мый лицейин футбол командыштыже модам. Тагасымашлашкат ушне-на, сенгыше радамышкат лектына. Кажне модмаш деч вара мо сай, мо уда лиймым тўшкан канашена. Кажне йоча шке шонымашыжым каласен кергеш. Тыге ме вес тагасымашлан ямдылалтына да шка-лан ўшанаш тунемына.

Никита БОРИСОВ.
Морко, Коркатово.

Синквейн

Мече
Кугу, мотор.
Төрштылеш, чонешта, пёрдеш.
Шуко модышым эртараш
келшыше.

Спорт арвер.

Ксения АЛЕКСЕЕВА.
Морко, Шүргыял.

Увер

Олимпийский чемпионко Зинаида Ворониная (Дружинина) шарныме лўмеш спорт гимнастике дене всероссийский тагасымаш Йошкар-Олаште эртаралтын. Тушко куд регион гыч сборный команда-влак ушненыт. Марий Элын кок гимнасткыже сай лектышым ончык-тен: Юлия Михеева кокымшо ли-йын, Динара Гаффарова – кумшо.

Ўшаным пуышо у шўдыр

Морко посёлкысо «Олимп» физкультур да тазалыкым пенгыдемдыме комплекс пеленысе дзюдо клубын тунемшыже-шамыч сенгымашышт дене ятыр ий куандарат. Ик тукум весым алмашта, у шўдыр-влак волгалтыт. Нунын коклаште Алика Петровам (снимкыште – тренерже дене пырля) палемдыман. Тудо Юл кундем федерал округышто шке ийготанже-влак коклаште сенгыше лийын, Россий первенствын шортньо призёржо.

Алика 2-шо номеран Морко школышто 7-ше классым тунем пытарен. Ўдыр изинек спортлан шўманын кушкын: ачаже – дзюдоист, изаже регби дене модеш, акаже самбо ойырен. Изирак шўжарже гына але спорт корныш шогалын огыл, тудлан улыжат – кум ий. Аваже йочаже-влаклан эре полша, нунын пенгыде энер-тышыштан шотлалтеш. Куд ияш Аликам аважаке дзюдошко конден.

– Дзюдо шкем аралаш тунык-тен. Сборышко да тагасымаш-ке коштын, мый ятыр олаште лийынам, шуко у йолташым вашлийынам. Самарыште эртаралтше сбор гыч ик эн шокишо шарнымаш кодын. Тушко түрлө эл гыч спортсмен-влак погыне-ныт. Казахстан гыч ўдыр-рве-зе-шамыч да нунын тренерышт дене ме кугу йолташ лийын улы-на, – манеш Алика.

Кенез толмо дене Аликан яра жапше ешаралтын огыл. Тудо арняште вич гана тренировкыш коштеш: кечылан кок гана эртаралтеш. Формым кучашлан ўдыр куржталеш. Шукерте огыл Морко районысо Чўкшő курыкышто эртаралтше куржталмаште икымше верым сенген налын.

– Тренировка, тагасымаш да сбор-влак мыланем моткоч келишат. Ончыкылык ылыше-мат спорт дене кылдаш шонем. Спорт врач але тренер лийнем. Врач семын мый спортсмен-шамычлан эмлалташ полшем ыле. А тренер лиям гын, шке тренерем Юрий Валерьевич Александров семын йоча-влакым дзюдолан ку-мыландем, – ойла Алика Петрова.

Катя СЕРГЕЕВА.
Фотом еш архив гыч налме.

Тыршет – лектыш лиеш

Икшыве-влак, тенгийсе ту-немме идалыкым мучашлен, кенез пагытлан йывыр-тен канат. Мыйын каныш июлышто тўналеш.

Медведево посёлкысо спортшколышко эстетический гимнастикыш коштам (снимкыште). Вера Михайловна Орлован вуйлатыме «Астелия-kids» группыштыжо кокымшо ий шуа-ралтам. Кызыт тренировка-влак эшеат виян эртаралтыт. Тўрлө элементом тунеммылан тўт-кышым ойырена.

Тений паша лектышна куан-дарыше лийын. Команде дене ятыр тагасымашыште вий-нам тергенна. Уфа, Киров, Озан олалаште, тыгак Марий Элын чемпионат ден первенс-твыштыже тагасенна. 6-8 ияш йоча-влак коклаште икымше верым сенген налынна. Ончыкыжым эшеат сайынрак тыршаш да шортньо медаль-влак дене копилкынам пойдараш кумылан улына. Кенезым пайдалын каналтен, у вий дене у идалыкым тўналына.

София ГОДУНОВА.
Йошкар-Ола.
Фотом еш архив гыч налме.

Ялыште паша лын

Ик эн вучымо кенез пагыт толын шуо. Книга ден тетрадь-влакым ордыжкӧ пыштен, шер теммеш каналташат лиш. Кенез каникулым коча-ковам дене ялыште, Морко район Ердӱрыштӧ, эртарем. Мотор пӱртӱс лонгаште, яндар южышто лияш эн пайдале. Ялыште Лиза йолташ ӱдырем ила. Эше ик йолташем, Яна, Озан ола гыч коваж деке толын. Пырля погынен, тӱрлӧ модыш дене модына.

Ынде изи омыл, кочам ден ковамлан сурт кокласе сомылкам ышташ полшем. Саша шӱжаремат ордыжеш ок код (снимкыште). Йыранлаште шӱкшудым сомылена, вӱдым шавена. Комбигым оролена, уке гын вара шолалтенат нангая. Шудым ямдылыме пагыт тӱналын: Саша дене коктын, шорвондым нумалын, кугыен-влак деч почеш огына код. А вара чылан олык гыч ерыш йӱштылаш касна.

Кенезым мый да шӱжаремат шочмо кечынам палемдена. Пайремыш родына, йолташна-влакым ӱжына да пырля веселитлена.

Арина АЛЕКСАНДРОВА.
Йошкар-Ола.
Фотом еш архив гыч налме.

21 июнь – Пеледышын кечыже.

Тӱрлӧ тӱсан

Мыйын йӱратыме пеледышем – хризантеме. Грек йылме гыч тудо «шӱртньӧ пеледыш» манын кусаралтеш. Пакчаште шуко тӱрлӧ кушкеш. Тӱнямбалне 3000 наре тӱрлӧ хризантемым вашлияш лиш. Ош тӱсанже мыйым поснак куандара. Ты кушкылым медицинаштан кучылтат.

Ангелина ВАСИЛЬЕВА.
Морко, Коркатова.

Синквейн

Пеледыш
Сылне, кугу.
Кушкеш, пеледеш, куандара.
Шӱм-чоным вӱчкышӧ.
Кушкыл.

Эвелина НОВИКОВА.
Морко, Шӱргыял.

Кандаш ойыртетым муза

Анна ПАВЛОВАН сӱретше.
Волжский, Сотнур.

Куаным пӧлекла

Кенез каникул тӱналын гынат, школна йоча йӱк дене гӱжла. Школ пеленысе «Шонанпыл» йоча лагерь икшыве-влакым иквереш чумыра. Тушко 1-7-ше классла гыч витле наре ӱдыр-рвезе коштеш. Лагерьым Н.Г.Никифорова вуйлата. Кажне кечын тӱрлӧ мероприятий эртаралтеш. Спорт танасымаш, мастер-класс, модыш, экскурсий-шамыч йоча-влаклан поснак келшат. «Кенезын туштыжо» квест-модыш икшыве-шамычын уш-акыл пӱсылыкыштым, тӱткылыкыштым терген. Йырым-йырысе кумдыкым аралыме тӱнямбал кечым, Руш йылмын кечыжым, Йолташ-влакын кечыштым палемденят. Руш кугу серызе А.С.Пушкинын шочмо кечыже лӱмеш сылнымут викторине лийын. Ӱшанем, кенез лагерь йоча-влакын кумылыштым нӧлта, у шинчымашым пӧлекла да поро шарнымашым кода.

Ксения КОРНИЛОВА.
Волжский, Пӧтмӱял.

М.ШКЕТАН ЛӱМЕШ МАРИЙ КУБЫЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

27 июнь 20:00

Морко район, Ӱшӱттӱр ял.
Пӱртӱс аланыште

Кугу пайрем концерт
Айдеме чон – кавасе шӱдыр

Программыште: Кумдан палыме да у муро-влакым Шкетан театрын артистше-влак йонгалтарат

Кас тӱналеш 18 шагатлан

Театр гыч кулешкыштын алултышыже –
Марий Эл искусствын сӱмо дӱзӱм
Волжский ТЕАТРА

8(8362)78-13-78
SHKETAN.RU

Рекламе.

0+

Марий Эл Республикысе
«Марий Эл»
увер агентстве» КАУ.
Директор –
Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тӱн редактор –
А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тӱвыра,
печатъ да калык-влакын пашашт
шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе
«Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл
Республикысе «Марий Эл»
увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалькыш урем, 20-шо порт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийште
погымо да верстатлыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын
типографийже» ООО-што
ямде оригинал-макет гыч
савыктыме.
Типографийын адресше:
424000, Йошкар-Ола,
Комсомольский урем, 112.

Печатыш пуймо жап –
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын
шонымашышт тӱрлӧ лийын кертят.
Серыш-алак мӱнгеш огыт копталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

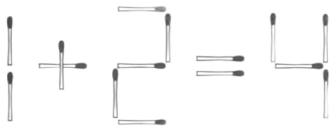
Газетым Кыл, информационный
технологий да массовый
коммуникаций сферым
эскерыме шотышто
федеральный службын Юл кун-
дем федеральный округысо
управленийыште
регистраватыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьыште пуймо.

У конкурс

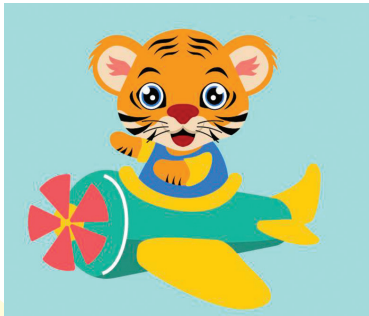

София ТИМОФЕЕВА –
родо-тукумжо дене пырля.
Волжск ола.

Ик шырпым верже дене
вашталтен, чын
ваштутым ыштыза.

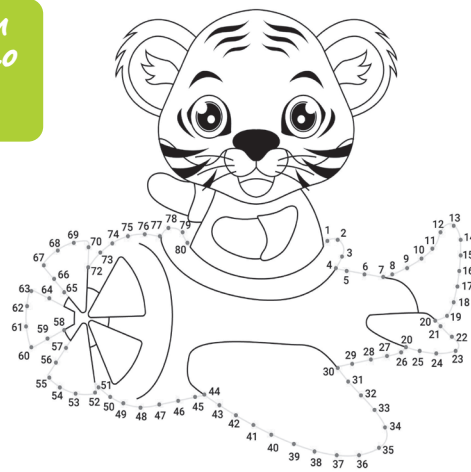

Шола вельсе сүретым
ончен, пурла могырышто
цифр-влакым ушыза
да чиялтыза.

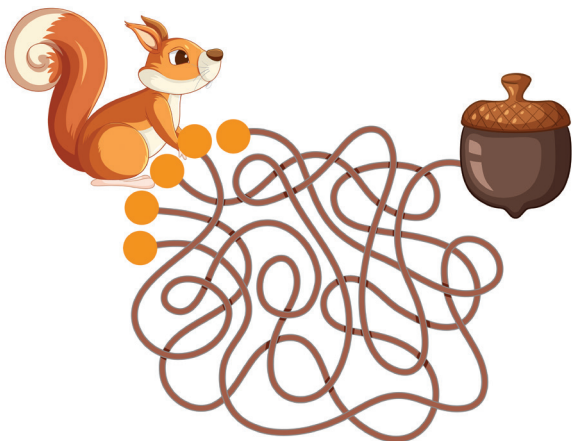

Тушто

- Ик воштырым шупшылат –
пүтынь тўня тарвана.
- Куштен-куштен почшым
йомдара.
- Кок изак-шоляк ик пашам шукта.

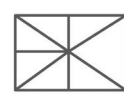

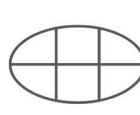
Урлан кочкыш марте
миен шуаш полшыза.

Келшыше ужашым чиялтыза.

 $\frac{4}{9}$

 $\frac{3}{7}$

 $\frac{2}{4}$

 $\frac{5}{6}$

Физкультур
урокушто ту-
ныктышо Ми-
кулан ойла:

– Лев гай виян лийнет гын,
шылым коч.
– Ой, мый тидлан ом ўша-
не, – вaшешта Мику. – Ме
кажне кечын колым кочки-
на гынат, ияш але мартеат
тунем шуын омыл.

Мику мўнгыжў пеш вараш
кодын толеш. Аваже тудым
шыдырак вашлиеш:

– Але марте кушто кош-
тынат?
– Петю дене лийынам,
мўнгысў пашам ыштенна.
Микун аваже Петю дек йын-
гырта:

– Мику таче тый денет
лийын?
– Тудо эшеат тыштак...

Филворд

Пушенге-влакым палыза.

К	У	Э	А	Л	Е	Б
Ӧ	У	Ш	В	Ӱ	Т	В
Ч	А	Е	Ж	М	С	Ч
Н	О	Р	О	Е	И	Т
Ӱ	Л	Т	К	Г	П	У
П	О	Н	П	О	Г	О
К	Ш	Е	Б	Ж	У	М
Н	У	Л	Г	О	Д	У
Ш	О	П	К	Е	К	Т

Алёша ТИМОФЕЕВ.
Волжский, Сотнур.